

LÄRARNAS
RIKSFÖRBUND

Stäm upp! Om musikämnet i svensk grundskola

En undersökning från Lärarnas Riksförbunds
Forum för kultur och kommunikation

Sammanfattning och förslag

Sammanfattning

Lärarnas Riksförbunds forum för kultur och kommunikation har låtit undersökningsföretaget Exquiro intervjua drygt 400 lärare som undervisar i musikämnet i grundskolan. Frågorna har gällt lärarnas förutsättningar och villkor för att kunna bedriva god undervisning i musikämnet. Undersökningen är deskriptiv till sin karaktär, det vill säga den beskriver de undervisande musiklärarnas vardag utifrån olika aspekter.

Den stora majoriteten lärare som ingår i undersökningen är ämneslärare i musik. Trots att en stor andel klasslärare (200 stycken) ingick i det ursprungliga urvalet var det endast ett fåtal av dessa som undervisade i musikämnet.

Några huvudresultat av undersökningen:

- En stor majoritet av lärarna i musik, 70 procent, svarar att de har tillräckliga utbildningsmässiga förutsättningar för att bedriva undervisning enligt den nya läroplanen för grundskolan. Lärare som undervisar i högstadiet svarar i något högre utsträckning att de har tillräckliga utbildningsmässiga förutsättningar, jämfört med de lärare som undervisar i låg- och mellanstadiet.
- Fler än var tredje lärare svarar att de inte har en ändamålsenlig lokal att bedriva undervisningen i, alltså en musiksäl.
- Fler än var tredje lärare svarar att man inte anser att utrustningen i ämnet är tillräcklig för att möjliggöra undervisningen. Detta hänger givetvis delvis ihop med frågan ovan. Fattas ändamålsenlig lokal fattas oftast ändamålsenlig utrustning.
- I snitt undervisar en musiklärare 232 elever per vecka i musikämnet. De undervisar i snitt 11 elevgrupper i veckan om i snitt 21 elever i varje grupp. Vanligtvis varierar elevantalet mellan 150 och 300 elever i veckan. I extremfallen undervisar en lärare så mycket som 400 elever i veckan. Sällan är halvklassindelning möjlig.
- En överväldigande majoritet av lärarna i musik, 87 procent, hävdar att de inte har tillräckligt med tid för dokumentation och reflektion. Det innebär att de inte hinner följa upp varje elev i tillräcklig utsträckning, samt har svårt att få tid till lektionsplanering.

Den svenska grundskolan har nyligen fått en ny läroplan och en ny skollag. Tanken med dessa reformer är att undervisningen ska bli mer likvärdig och att eleverna ska förbättra prestationerna i samtliga ämnen. Samma höga krav ska ställas på samtliga skolor. Det är därför allvarligt att förutsättningarna för musiklärare att bedriva god undervisning både brister och skiljer sig åt i så stor utsträckning.

År 2011 kritiserade Skolinspektionen rektorer och huvudmän för att man inte ställde tillräckligt höga krav och förväntningar på musikämnet och musikundervisningen. Ämnet ska inte ses som ett rekreativt ämne utan som ett kommunikativt kunskapsämne. Föreliggande

undersökning bekräftar att synen på musikämnet varierar högst betänkligt bland landets grundskolor.

Tid, kompetens och utrustning/lokaler utgör basen för att undervisningen ska hålla hög kvalitet. Det går inte att tumma på någon av dessa förutsättningar. Undersökningen visar att lärarna i stor utsträckning känner att de utbildningsmässigt har förutsättningar att bedriva undervisning i musik enligt den nya läroplanen och kursplanen i ämnet. Tyvärr anser nära 90 procent av lärarna att de inte har tid för den nödvändiga dokumentationen och reflektionen för att planera undervisningen ordentligt.

Att undervisa i snitt 230 elever per vecka kräver tid för dokumentation och reflektion. Oftast undervisar musiklärare dessutom i ytterligare ett ämne som också kräver tid för detta. Musikämnet utmärker sig dock genom att vara momentant, det vill säga det som ska bedömas och dokumenteras finns just när själva musikmomentet utförs. För att bedömningen av elevernas prestationer ska vara rättvis och rättssäker krävs alltså tid för dokumentation i nära anslutning till varje lektion. Det går inte att spara underlaget för att återkomma till det vid ett senare tillfälle. Detta faktum gör att musikämnet är i extra stort behov av möjligheten till undervisning i mindre grupper.

Det är framför allt ämneslärare i de praktiska och estetiska ämnena som undervisar flera hundra olika elever i veckan, vilket gör att de arbetar under alldeles särskilda villkor. Detta måste synas i lärarnas möjligheter till planering och efterarbete. I annat fall måste antalet elevgrupper per lärare minskas.

I skollagens 35 § står uttryckligen att: *För utbildningen ska de lokaler och den utrustning finnas som behövs för att syftet med utbildningen ska kunna uppfyllas.* Det är tydligt att flera skolor inte lever upp till detta krav, vilket går ut över undervisningen. Utan vettiga lokaler och musikutrustning är det inte möjligt att bedriva likvärdig musikundervisning av hög kvalitet.

Vikten av musikämnet lyfts inte bara fram i läroplaner och skollag. Även på den europeiska nivån betonas musikens roll som uttrycksform inom EUs nyckelkompetenser för livslångt lärande. Den nyckelkompetens som handlar om kulturell medvetenhet och kulturella uttrycksformer definieras på följande vis:

”En god uppfattning om betydelsen av kreativa uttryck när det gäller idéer, erfarenheter och känslor i olika medier, inbegripet musik, scenkonsterna, litteratur och de visuella konsterna.”¹

---

¹ Europeiska gemenskaperna 2007, *En europeisk referensram*
http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/publ/pdf/ll-learning/keycomp_sv.pdf

Förslag

- Undervisningsgrupperna måste anpassas efter musikämnets förutsättningar och de krav som ställs enligt kursplanen. En reglering om mindre undervisningsgrupper måste övervägas så att de musicerande och musikskapande momenten genomförs med grupper om max 15 elever. Detta är också en arbetsmiljöfråga för musiklärarna. Arbetsmiljöverket rekommenderar just ett maxtal för de ljudintensiva momenten om 15 elever.
- Skollagens regler om ändamålsenliga lokaler måste skärpas och tydliggöras, samt att lokalerna måste vara utrustade med de verktyg (i det här fallet instrument m m) som undervisningen kräver. Fortbildningen i musikämnet behöver stärkas, något denna undersökning visar. Det gäller även för lärare som undervisar i låg- och mellanstadiet, då musikämnet sällan prioriteras för dessa lärare.

Inledning

När skolans resultat diskuteras, ofta med utgångspunkt i någon av de stora nationella eller internationella undersökningarna, är de teoretiska ämnena i fokus, oftast matematik, svenska och NO-ämnena. Starka kunskapsresultat i de teoretiska ämnena lyfts fram som outhärliga för enskilda elever och Sveriges framtid, vilket är helt riktigt.

Vilka faktorer som gynnar elevprestationerna i de teoretiska ämnena är både intressant och viktigt för hur den samlade undervisningen ska klara av att bereda Sverige en tätplats som kunskapsnation. Forskningen talar om en kombination av elevernas olika bakgrundsvariabler och de pedagogiska undervisningsmetoderna i (de teoretiska) ämnena.² Detta är en alldeles nödvändig del av forskningen om vilka möjligheter eleverna har att förbättra sina kunskapsprestationer.

Däremot uppmärksammas sällan de praktiska och estetiska ämnena, deras roll som självständiga ämnen eller som nödvändiga komplement till och förutsättningar för de teoretiska ämnena.

Den här rapporten tar sin utgångspunkt i undervisningen i musikämnet, alltså ett av grundskolans praktiska och -estetiska ämnen. Det är ett ämne som har en tydlig plats i den nya läroplanen för grundskolan (Lgr 11) och som ska garanteras varje elev minst 230 timmar under de nio årskurserna. Kursplanen för musikämnet framhåller klara kunskapskrav med sikte på årskurserna 6 och 9, samt ett centralt innehåll för varje stadium. Det är också tydligt att kunskapskraven höjts jämfört med hur målen var formulerade i den tidigare läroplanen, Lpo 94.

Precis som för de övriga praktiska och estetiska ämnena har undervisningen i musik stor betydelse för individens allsidiga utveckling. Forskningen lyfter också fram undervisningen i de praktiska och estetiska ämnena som viktig för elevens möjligheter att prestera väl i de teoretiska ämnena. Den mesta forskningen belyser dock musikämnet som sådant, när det gäller vilken betydelse ämnet har i skolan.

En doktorsavhandling av Manfred Scheid vid Umeå universitet tittar på musikämnets betydelse för ungdomar i gymnasieskolan. Författaren konstaterar att musikämnet inte bara utvecklar ungdomarnas förmåga att samarbeta, utan också deras ”öppensinnighet” och generella kreativitet. Scheid menar att musik i skolan är en del av de ungas identitetsskapande och att de genom detta ämne får tillfälle att stifta bekantskap med andra identiteter och stilar än de gängse påbudna (ex kön, etnicitet och religion).³

De slutsatser som dras av Scheid gällande gymnasieungdomar och identitetsskapande genom musik gäller i stor utsträckning också elever i grundskolan. Det visar Annika Danielsson i en avhandling 2012 från Örebro universitet. Däremot pekar Danielsson på att musikämnet i

---

² Se bland annat Skolverket 2009, Vad påverkar resultaten i svensk grundskola? Kunskapsöversikt om betydelsen av olika faktorer.

³ Scheid M. 2009, Musiken, skolan och livsprojektet: Ämnet musik på gymnasiet som en del i ungdomars identitetsskapande. Umeå universitet

skolan lider av en legitimitetskris, att det av vissa elever kan uppfattas som något slapp och till och med onödigt, om än roligt. Detta problem, påpekar Danielsson behöver inte med nödvändighet lösas genom att ämnet anpassas till ungdomarnas vardagskonsumtion av musik.⁴

Det råder delade uppfattningar huruvida musikämnet, i egenskap av just ett praktisk-estetiskt ämne, särskilt bidrar till elevernas kreativitet och därmed upplevs som lustfyllt. Det kan ju matematikämnet, som teoretiskt ämne, också göra. Likaså vilken roll musikämnet har i skolan och hur man ska se på innehållet. De praktiska momenten, musicerandet, tolkas som musikämnets kärna. Men musikämnet, liksom de övriga praktiska och estetiska ämnena, har också ett teoretiskt innehåll som måste gå hand i hand med själva utövandet. Vidare finns en uppfattning om att vissa barn är i särskilt stort behov av musikämnet, exempelvis barn som i teoretiska ämnen uppfattas som problembarn. Dessa frågor, samt många fler, omgärdar musikämnet som ett praktisk-estetiskt ämne.⁵

I centrum för diskussionen om musikämnet finns musiklärarna. Den här rapporten fokuserar på musiklärarnas förutsättningar för att bedriva god undervisning i ämnet. Den är genomförd med beaktande av den nya kursplanen som på ett tydligare sätt än tidigare lyfter fram konkreta kunskapsmål. Det innehållsiga har byggts ut och förtydligats, men minimireglerna av antalet undervisningstimmar är densamma. Det behöver inte vara negativt, då en tydligare struktur i kursplanen kan underlätta undervisningen.

Musikundervisningen har en given plats i arbetet med att återupprätta en kunskaps- och bildningsskola värd namnet. Det kräver undervisning av hög kvalitet och en omgivning som förstår vikten av musikundervisning i skolan. De som i störst utsträckning kan påverka eleverna förmåga i musikundervisningen är musiklärarna.

Musikämnet i den svenska grundskolan

År 2003 genomförde Skolverket en stor nationell utvärdering av musikämnet i grundskolan. Bland annat ställde man ett antal frågor till musiklärare, utifrån formuleringar i läroplanen. De främsta målen för musikundervisning är personlig utveckling och musikaliskt kunnande. Sång- och spellektionerna dominerar stort, medan teoretiska pass förekommer mer sällan.

73 procent av lärarna anser att elevgruppernas storlek är ett hinder för att uppnå målen i kursplanen (kursplan från år 2000). 60 procent tycker att ämnets utrymme i timplanen är ett hinder. Tid att förbereda lektioner ansågs inte vara ett stort hinder när denna nationella utvärdering gjordes.

---

⁴ Danielsson A. 2012, Musik oss emellan. Örebro universitet.

⁵ Lindgren M. 2006, Att skapa ordning för det estetiska i skolan. Högskolan för scen och musik vid Göteborgs universitet.

Skolverket konstaterar i utvärderingen att musikundervisningens utmaning är att följa med i den digitala utvecklingen när det gäller musik och musikskapande. Dissonansen mellan vad unga uppfattar som relevant musik och vad skolan erbjuder för musikinhåll måste minska.⁶

Skolinspektionen publicerade en specialgranskning av musikämnet i en rapport 2011. I den förtydligas vikten av att ämnet ska ses som ett kommunikativt kunskapsämne, inte ett rekreationsämne, något som dessvärre förekommer på flera håll. Ämnet beroende av olika samverkande faktorer såsom tillgång till instrument, teknologi och anpassade lokaler i förhållande till antal elever, för att undervisningen ska fungera. Myndigheten skriver bland annat:

Skolinspektionens granskning visar på en mängd brister i musikundervisningen. I de skolor där synen på ämnet övervägande ses som ett rekreationsämne, lämnas ansvaret att driva ämnet till de undervisande lärarna. Elevernas resultat följs inte upp och ämnet utvärderas inte på skolnivå. Ämnet ges inte heller de förutsättningar som krävs för att ge eleverna möjlighet att utvecklas enligt läroplan.

Det riktas stark kritik mot rektorerna som inte tar ansvar för undervisningen i musik på ett tydligt sätt. Ämnet måste prioriteras och uppfattas som ett kunskapsämne och utvärderas därefter. Rektor har ett stort ansvar för att eleverna ska uppfatta ämnet som viktigt, inte bara roligt.

Skolinspektionens slutsats är att ett tydligt kunskapsinnehåll och höga förväntningar inom musikämnet inte motverkar elevernas välbefinnande. En kunskapsinriktad undervisning går att integrera med personlig och social utveckling.⁷

---

⁶ Skolverket 2004, Nationella utvärderingen av grundskolan 2003. Huvudrapport – bild, hem- och konsumentkunskap, idrott och hälsa, musik och slöjd.

⁷ Skolinspektionen 2011, Musik i grundskolan – Är du med på noterna rektor?

Redovisning av undersökningsresultat

Lärarnas Riksförbund har låtit undersökningsföretaget Exquiro genomföra närmare 400 (386) intervjuer med lärare i grundskolan som undervisar i musik, antingen som klasslärare eller ämneslärare. Uppgifterna om lärarna hämtades från förbundets medlemsregister.

I urvalet ingick 600 musiklärare och 200 klasslärare. De lärare som slutligen ingick i undersökningen, det vill säga uppfyllde kriteriet att undervisa i musik i grundskolan innevarande läsår (läsåret 2012/13) fördelar sig enligt tabellen nedan.

Tabell 1. Fördelning av lärare som undervisar i ämnet musik i grundskolan läsåret 2012/13.

		Antal svar
Typ av lärare	Lågstadiet	136
	Mellanstadiet	259
	Högstadiet	276
Typ av lärare	Undervisar enbart på låg- eller mellanstadiet	109
	Undervisar enbart på högstadiet	111
	Undervisar på låg- eller mellanstadiet samt på högstadiet	166
Typ av lärare	Ämneslärare i musik	352
	Klasslärare	34
Totalt	Totalt	386

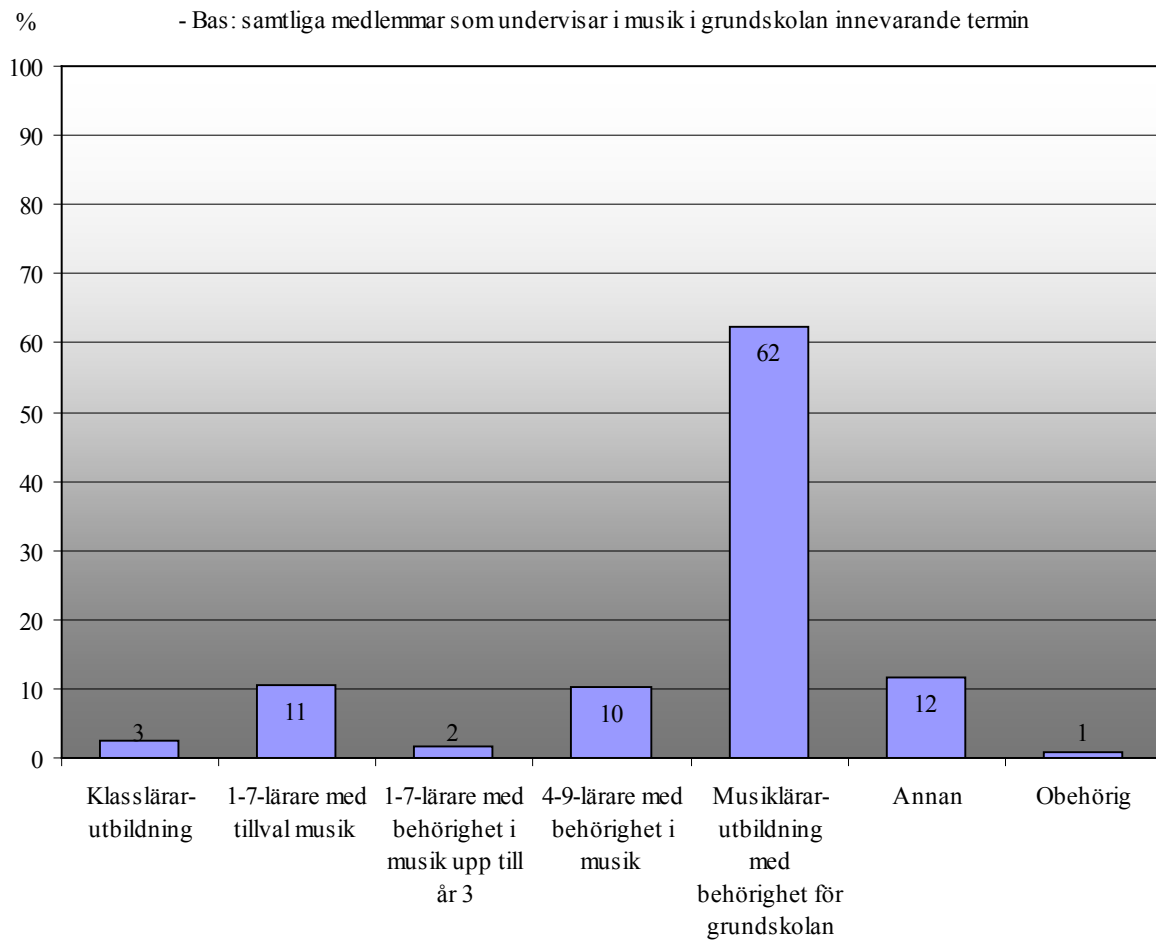
Som framgår av tabellen är det endast ett fåtal av klasslärarna som ingick i urvalet som stämde in på kriteriet att undervisa i musikämnet innevarande läsår (34 stycken av totalt 200 i urvalet). Det kan dels förklaras med att de klasslärare som finns i Lärarnas Riksförbunds register i liten utsträckning har utbildning i musikämnet, dels att det blir allt vanligare att ämneslärare sköter musikundervisningen även i låg- och mellanstadiet.

Vidare har många av lärarna en tjänst som innebär att de undervisar över stadiegränserna. En stor andel av lärarna undervisar både i låg- eller mellanstadiet och i högstadiet.

Vilken utbildning har lärarna i ämnet musik?

- Bas: samtliga medlemmar som undervisar i musik i grundskolan innevarande termin

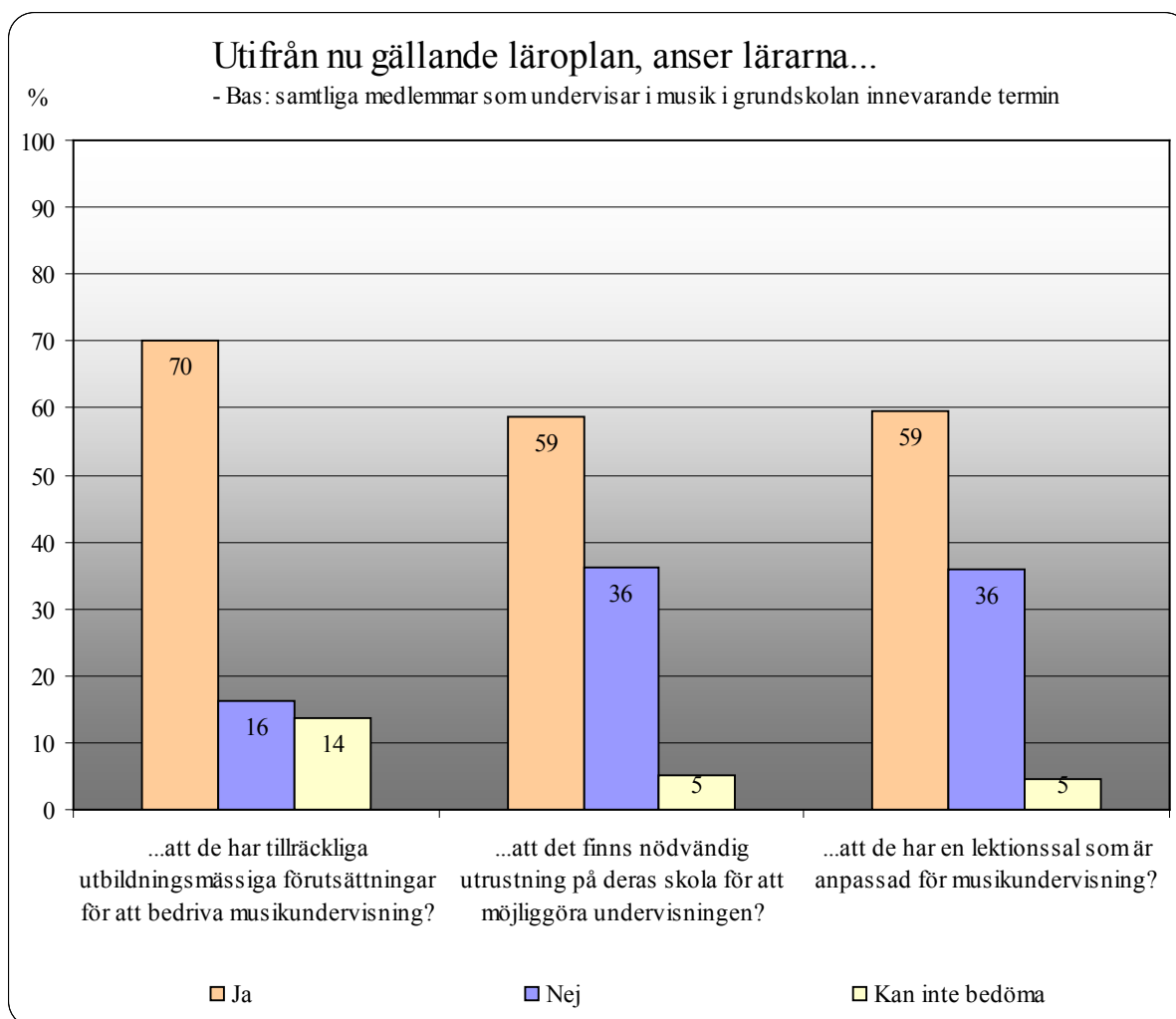
En stor majoritet av de lärare som ingår i undersökningen är utbildade musklärare med behörighet att undervisa i grundskolan. Det innebär att de är ämneslärare i musik. Av de fåtalet personer som läst klasslärarutbildningen och undervisar i musik innevarande läsår, har hälften också genomgått en ämneslärarutbildning i musik.

Övriga lärare har läst annan grundskollärarutbildning med musik som ett av ämnena i utbildningen, alternativt som tillval.

Ett fåtal personer i undersökningen är obehöriga eller har annan utbildning, vilket kan betyda allt ifrån annan lärarutbildning till annan utbildning inom musik.

Lärarytbildningens utformning har skiftat med viss regelbundenhet för den lärarkår som idag är verksam i grundskolan. Tre större reformer med nya lärarytbildningar har ägt rum sedan början av 1970-talet. Den nyligen genomförda lärarytbildningsreformen, den fjärde, har ännu inte satt något avtryck i skolan. De behöriga lärare som idag undervisar i musik kan ha läst allt ifrån en orienteringskurs i ämnet (vissa klasslärare) till att ha läst hela lärarytbildningen inom musikämnet (ettämneslärare).

Musiklärares förutsättningar

Lärarna har fått ta ställning till tre frågor som rör förutsättningarna för att bedriva god musikundervisning. Den första frågan gäller hur de tolkar kunskapskraven i den nya läroplanen, där kursplanen i musikämnet har omarbetats, i relation till de egna kunskaperna och förmågorna.

70 procent av lärarna svarar att de anser sig ha utbildningsmässiga förutsättningar för att bedriva musikundervisning. I svarsunderlaget framgår att de lärare som endast undervisar i högstadiet i större utsträckning känner sig säkra än de lärare som endast undervisar i låg- eller mellanstadiet.

14 procent svarar att de inte kan bedöma de utbildningsmässiga förutsättningarna och 16 procent anser att de saknar dessa förutsättningar. Det kan bero på flera orsaker. En förklaring kan vara att läroplanen är så ny att många lärare ännu inte hunnit känna sig bekväma med den. Vidare kan det vara så de lärare som är behöriga för musikundervisning i grundskolan, men endast läst en orienteringskurs i ämnet inom ramen för klasslärarutbildningen, känner att utbildningen inte räckt till.

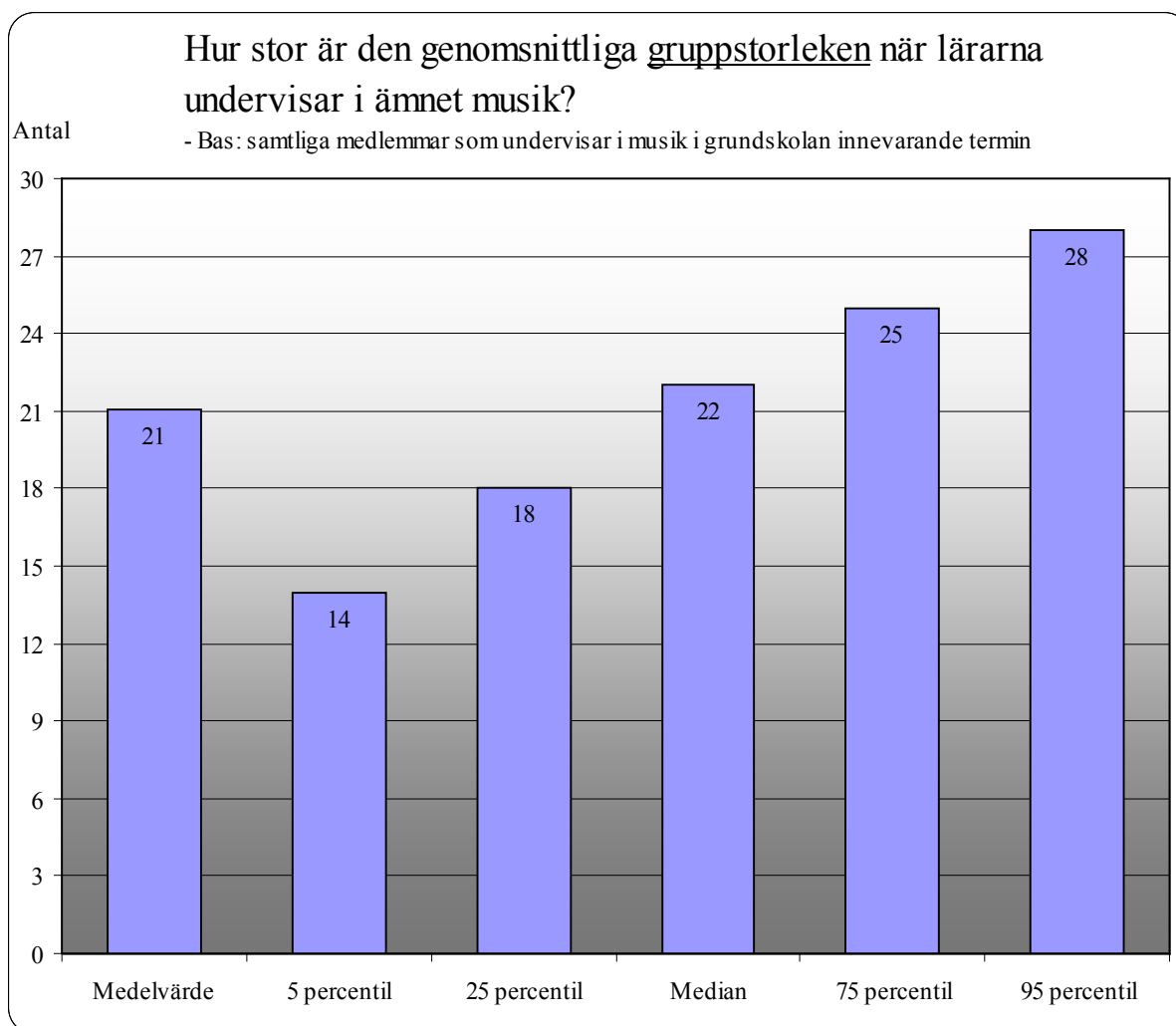
Ytterligare en tänkbar förklaring är att man helt enkelt saknar rätt utbildning för det uppdrag man har att sköta.

Den andra frågan rör utrustningen i musikämnet. Fler än var tredje lärare svarar att man inte anser att utrustningen i ämnet är tillräcklig för att möjliggöra undervisningen. De lärare som endast undervisar i högstadiet svarar i marginellt större utsträckning att utrustningen är fullgod i relation till vad som står i läroplanen (kursplanen).

Detsamma gäller frågan om tillgång till musiksäl som är anpassad för undervisningen. Fler än var tredje svarar att så inte är fallet, något fler nej-svar bland de lärare som endast undervisar i låg- eller mellanstadiet jämfört med de lärare som endast undervisar i högstadiet.

Generellt sett finns det fler ämnesanpassade undervisningslokaler på högstadiet, jämfört med resten av grundskolan. Det kan förklaras med att läroplanen och kursplanerna historiskt sett i större utsträckning trycker på ämnesspecifik undervisning i grundskolans senare del.

Gruppstorlekar och elevgrupper

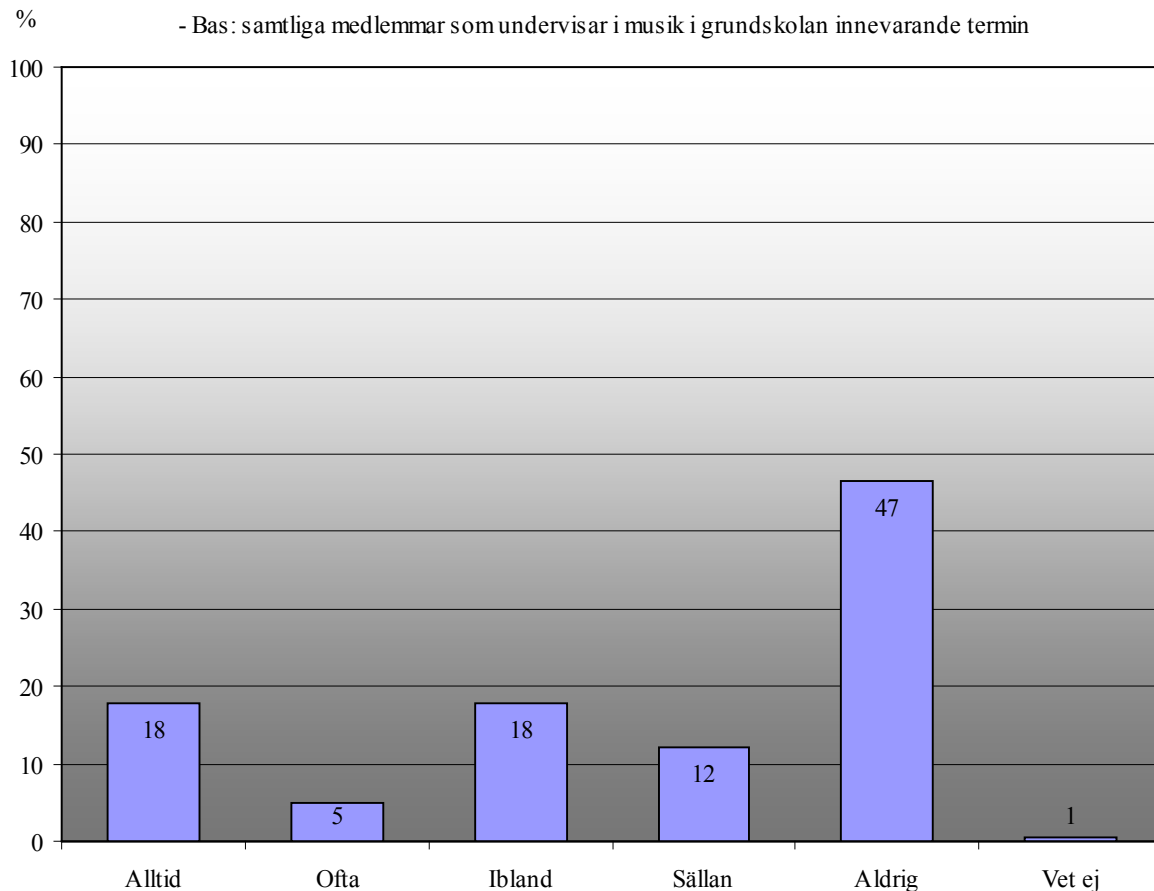
För att underlätta och åskådliggöra sammanställningen presenteras svaren via percentiler i några av diagrammen framöver. De svar som placeras sig mellan den 25e och 75e percentilen är de svar som bredast beskriver verkligheten. De svar som finns utanför dessa percentiler kan mer betecknas som ytterligheter, såvåda svaren inte ligger väldigt nära varandra.

När det gäller gruppstorlekarna i musikundervisningen pendlar den i stor utsträckning mellan 18 och 25 elever. Medelvärdet ligger på 21 elever. Det är vanligare att lärare på låg- och mellanstadiet undervisar grupper om 16-20 elever. Undervisningsgrupperna tenderar att växa något i högstadiet.

11 procent av de tillfrågade lärarna undervisar grupper om 26 elever eller fler.

Har lärarna möjlighet till "halvklassuppdelning" i musikämnet?

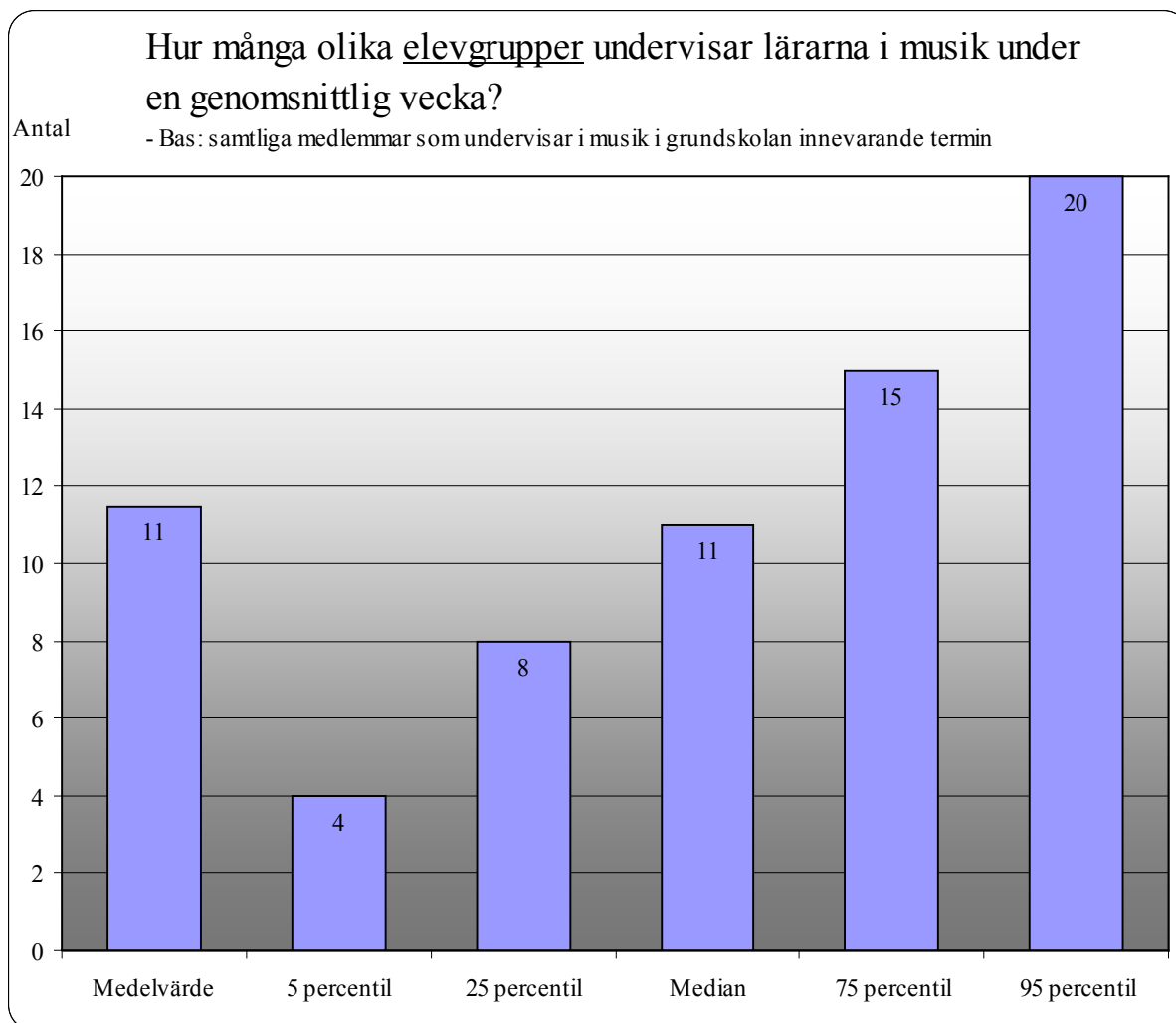
- Bas: samtliga medlemmar som undervisar i musik i grundskolan innevarande termin

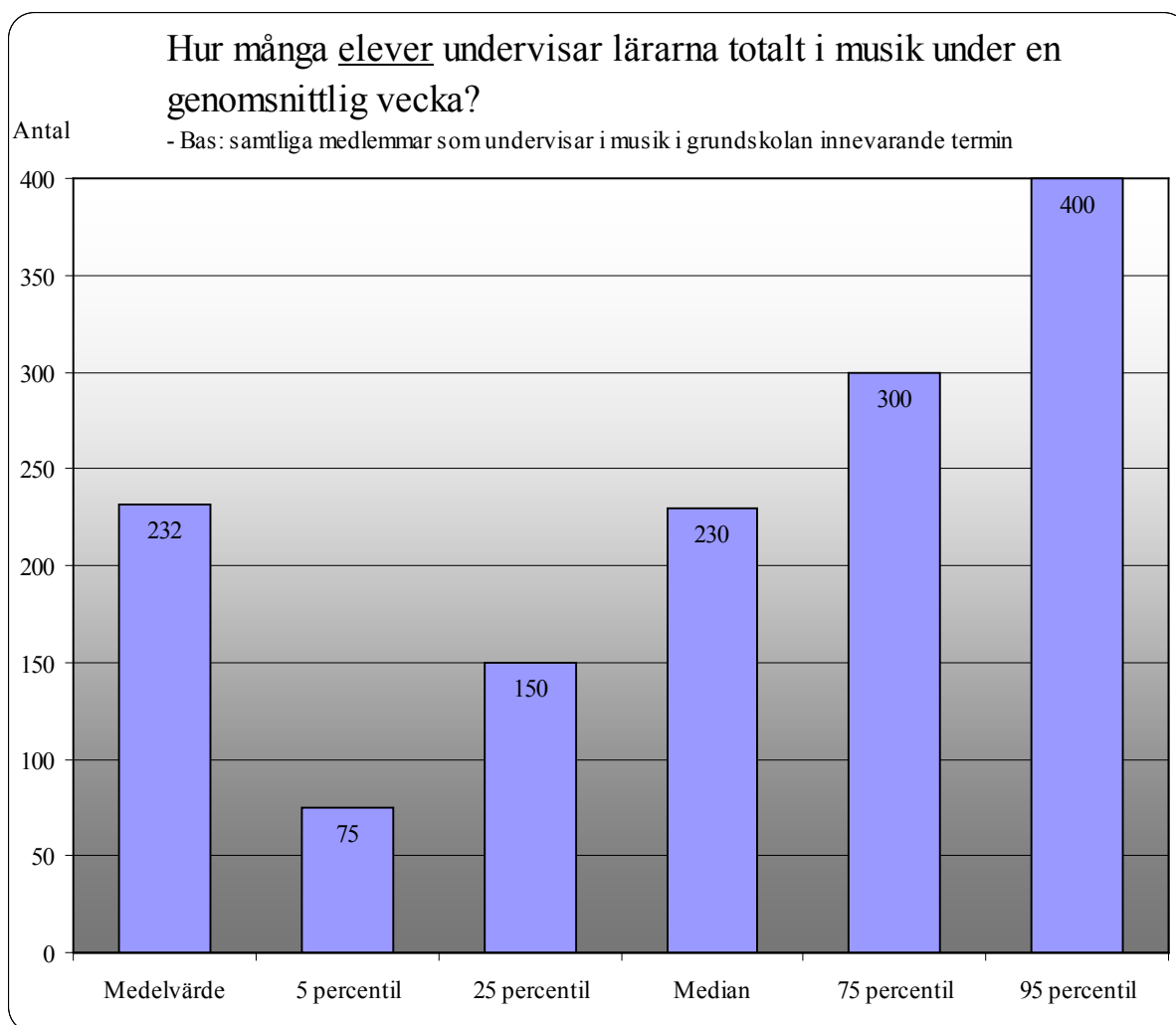
Då musikämnets karaktär ofta föranleder debatt om gruppstorlekarna, då ljudnivån riskerar att bli för hög samt att en individualisering av undervisningen med tillhörande test kräver begränsade grupper, har frågan om möjlighet till halvklassindelning ställts. Detta är en fråga som är lika relevant för grundskolans samtliga tre stadier.

Nästan hälften av lärarna svarar att så aldrig är fallet. 50 procent av lärarna som endast arbetar i låg- eller mellanstadiet svarar detta, jämfört med 42 procent av lärarna som endast arbetar i högstadiet. Det går inte att dra några statistiskt säkerställda slutsatser då lärare som har kombinationstjänster över stadiegränserna är fler än de som antingen jobbar endast i låg- eller mellanstadiet eller endast i högstadiet.

En större andel (25 procent) av lärarna som undervisar i högstadiet svarar att de alltid har möjlighet till halvklassindelning, jämfört med de som arbetar i låg- eller mellanstadiet (15 procent).

En genomsnittlig vecka undervisar en musiklärare vanligtvis mellan 8 och 15 elevgrupper, i snitt 11 olika elevgrupper i musik. Det finns inga större skillnader beroende på vilket stadium lärarna undervisar. De allra flesta lärarna i undersökningen är ämneslärare i musik, vilket gör att villkoren ser likartade ut oavsett var i grundskolan man tjänstgör. Detta på ett generellt plan, men variationerna lokalt kan givetvis vara stora.

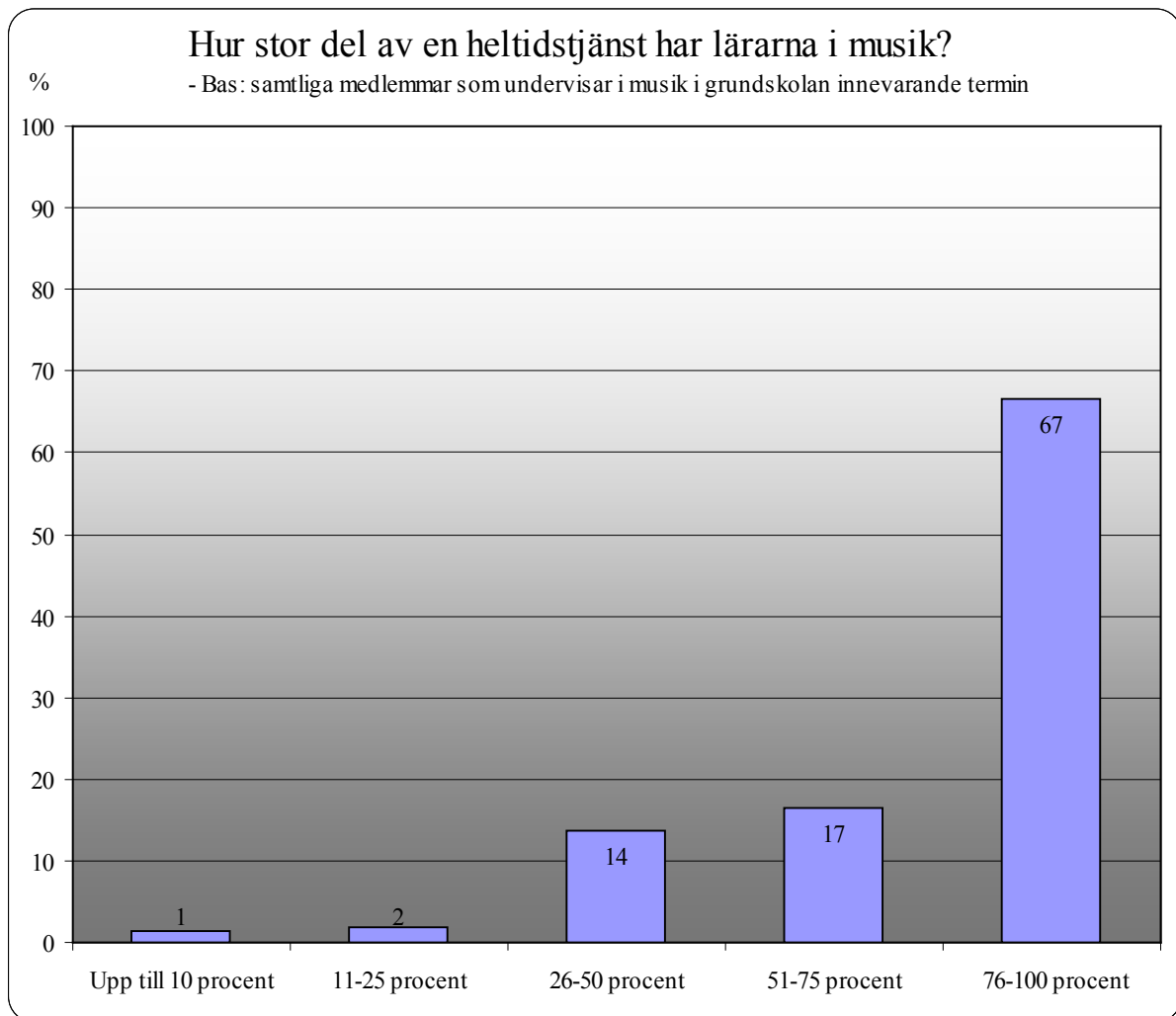

I snitt undervisar en musiklärare 232 elever per vecka i musik. Vanligtvis varierar elevantalet mellan 150 och 300 elever i veckan. I extremfallen undervisar en lärare så mycket som 400 elever i veckan.

Detta sätter givetvis fingret på hur villkoren ser ut för musiklärarna är det gäller att följa upp varje elev individuellt och kunna anpassa undervisningen därefter.

Skillnaderna i diagrammet ovan beroende på stadium är mycket små.

Undervisningstid

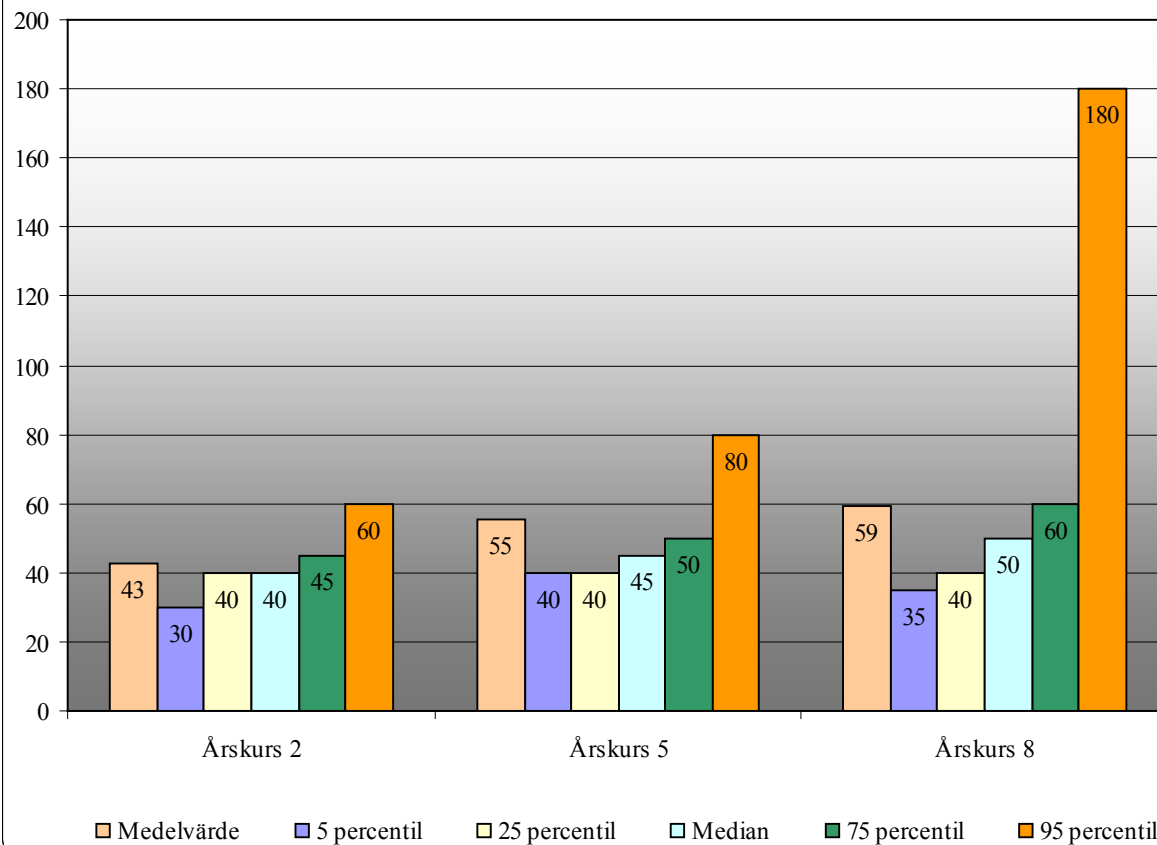
Då de flesta lärarna i undersökningen är ämneslärare i musik, dessutom gått musiklärarutbildningen, har de flesta också en anställning där de i huvudsak undervisar i just musikämnet. En majoritet av lärarna som uppger att de undervisar i låg- eller mellanstadiet, 65 procent, uppger att de undervisar i musikämnet mer än 76 procent av sin tjänst. Motsvarande siffra för lärare som endast arbetar i högstadiet är 50 procent.

Hur mycket omfattar musikämnet per vecka i olika årskurser innevarande läsår på lärarnas skolor?

Minuter

- Bas: samtliga medlemmar som undervisar i musik i grundskolan innevarande termin

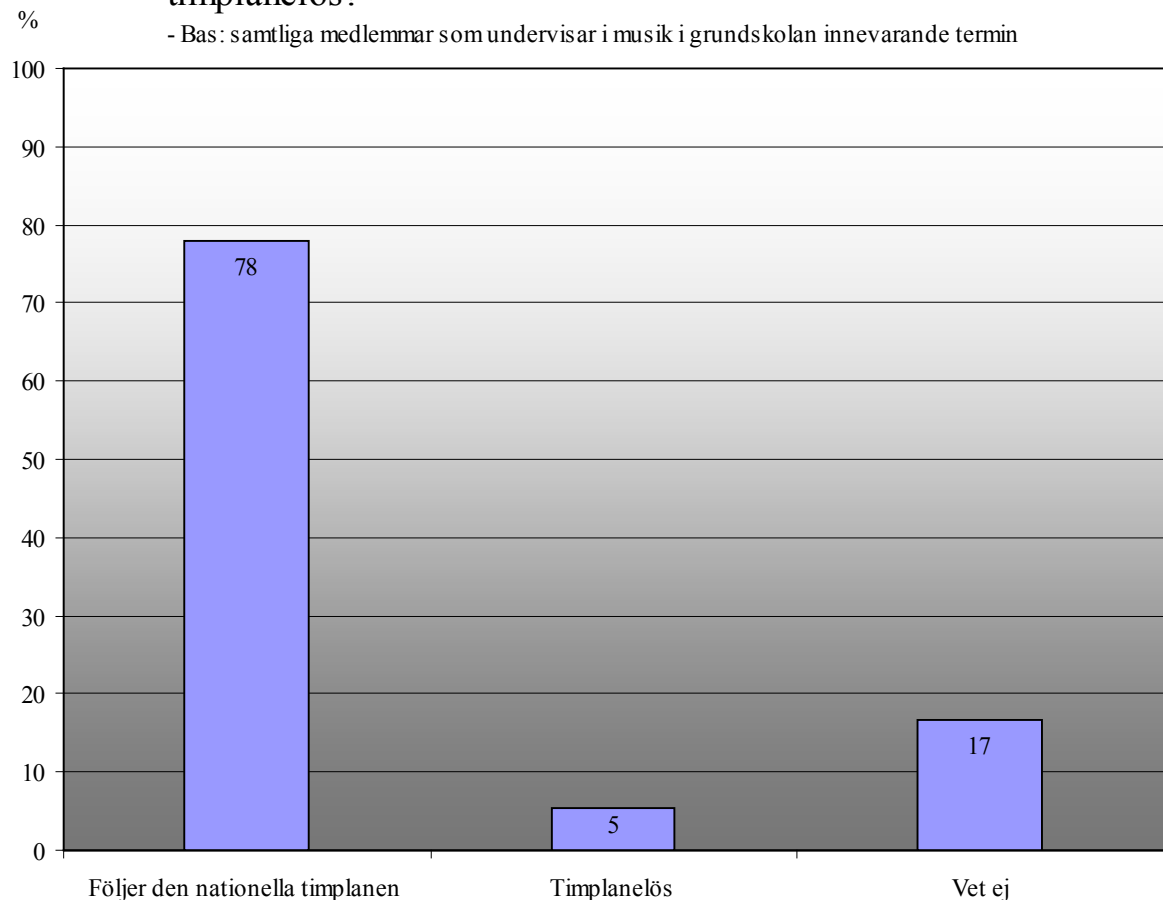

Det är ingen större skillnad mellan de olika stadierna hur mycket undervisning i snitt per vecka som eleverna får i de olika årskurserna. Variationen är däremot störst i högstadiet. De extrema värdena i högstadiet (180 minuter i veckan) kan förklaras via olika typer av musikprofileringar.

Vanligen får eleverna undervisning i musikämnet 40-45 minuter per vecka. Enligt den nationella timplanen ska eleverna få minst 230 timmars undervisning under sina nio år i grundskolan.

Följer lärarnas skola den nationella timplanen eller är den timplanelös?

- Bas: samtliga medlemmar som undervisar i musik i grundskolan innevarande termin

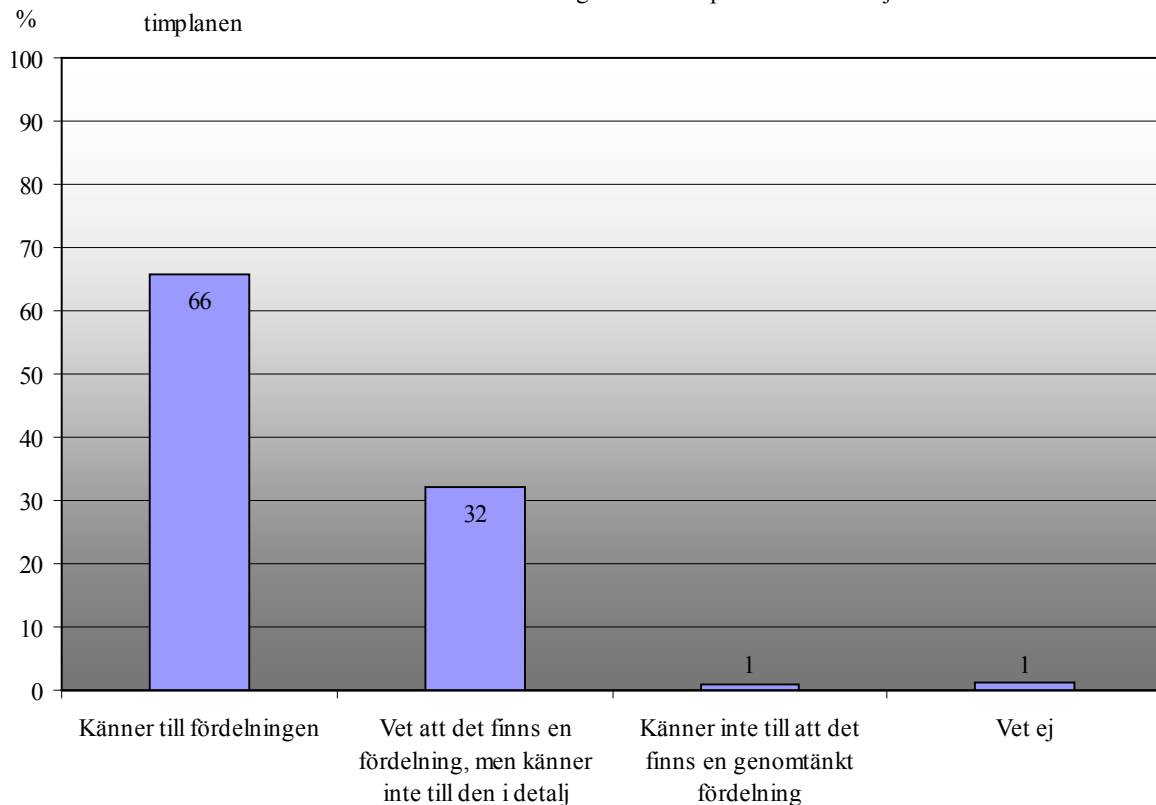
Den stora majoriteten lärare arbetar på skolor som följer den nationella timplanen. De skolor som inte följer denna har beviljats undantag via ansökan hos Skolinspektionen. Den nationella timplanen anger att golvet för musikundervisningen i grundskolan ska omfatta 230 timmar. Till viss del kan detta timantal justeras genom ”skolans val” eller ”elevens val”.

Det är upp till huvudmannen (eller rektor) att sedan fördela de 230 timmarna.

Att nästan var femte lärare inte känner till huruvida deras skola har undantag eller inte från den nationella timplanen är anmärkningsvärt.

Känner lärarna till hur de 230 timmarna som musik har enligt den nationella timplanen för grundskolan är fördelade på grundskolans olika årskurser?

- Bas: medlemmar som undervisar i musik i grundskolan på skolor som följer den nationella timplanen

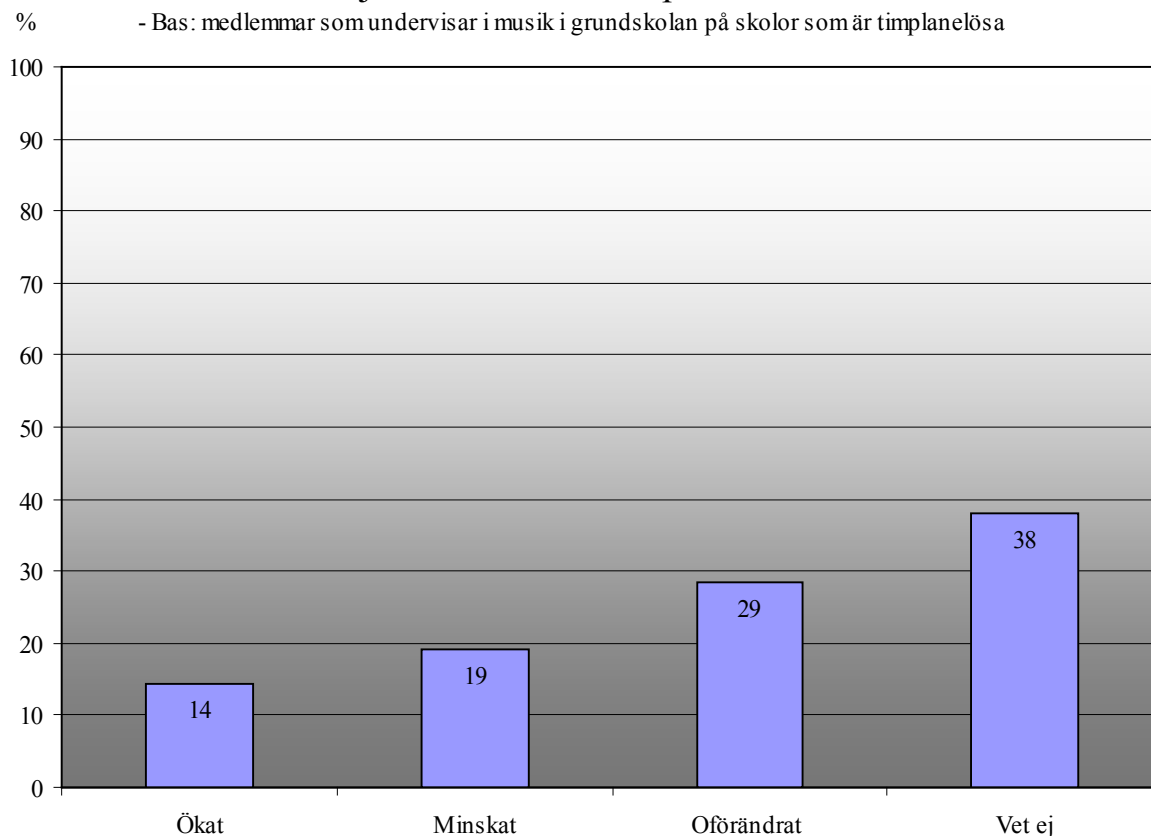
Av de lärare som undervisar på en skola med nationell timplan hävdar i stort sett samtliga att de antingen känner till timfördelningen i musikämnet eller att de vet om att det finns en fördelning, även om de inte känner till hur den ser ut. Detta är ett överraskande bra resultat.

När samma fråga ställdes till matematiklärare som undervisade i årskurs 8 för ett år sedan var det endast 61 procent som antingen kände till fördelningen eller visste om att det fanns en fördelning.

En förklaring till musklärarnas goda kännedom om den nationella timplanens fördelning på skolan kan vara att de vanligtvis undervisar över flera stadier och därmed får ett helhetsperspektiv på hur undervisningstiden läggs ut.

Uppfattar lärarna på timplanelösa skolor det som att antalet undervisningstimmar i musikämnet förändrats jämfört med om deras skola följt den nationella timplanen?

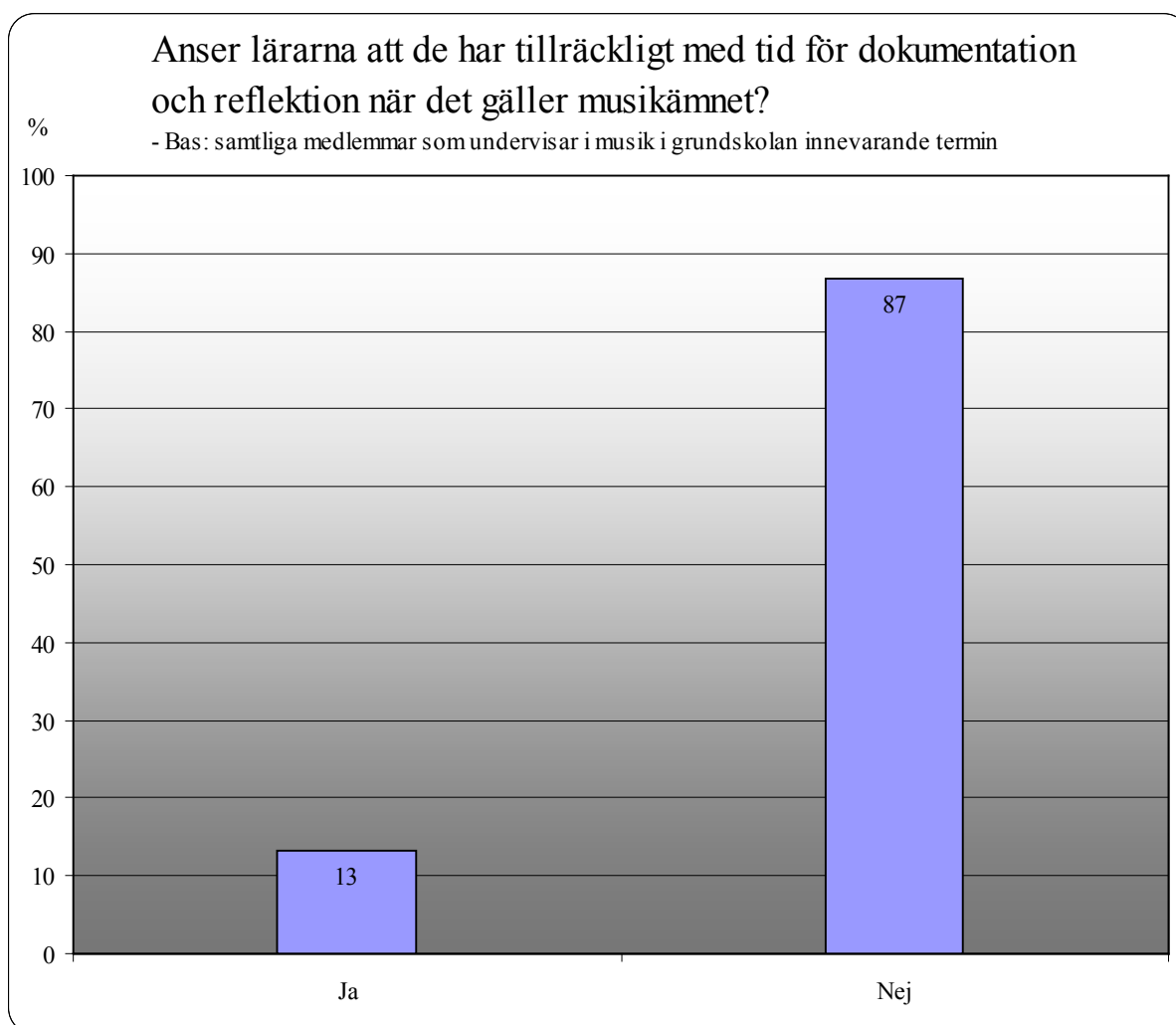
- Bas: medlemmar som undervisar i musik i grundskolan på skolor som är timplanelösa

Då endast fem procent av lärarna i undersökningen säger att deras skola har undantag från den nationella timplanen är underlaget för litet för att dra några egentliga slutsatser.

67 procent av dessa lärare säger att de antingen inte känner till om timantalet skiljer sig från den nationella timplanen, eller att undervisningstiden i musik är oförändrad jämfört med timplanen.

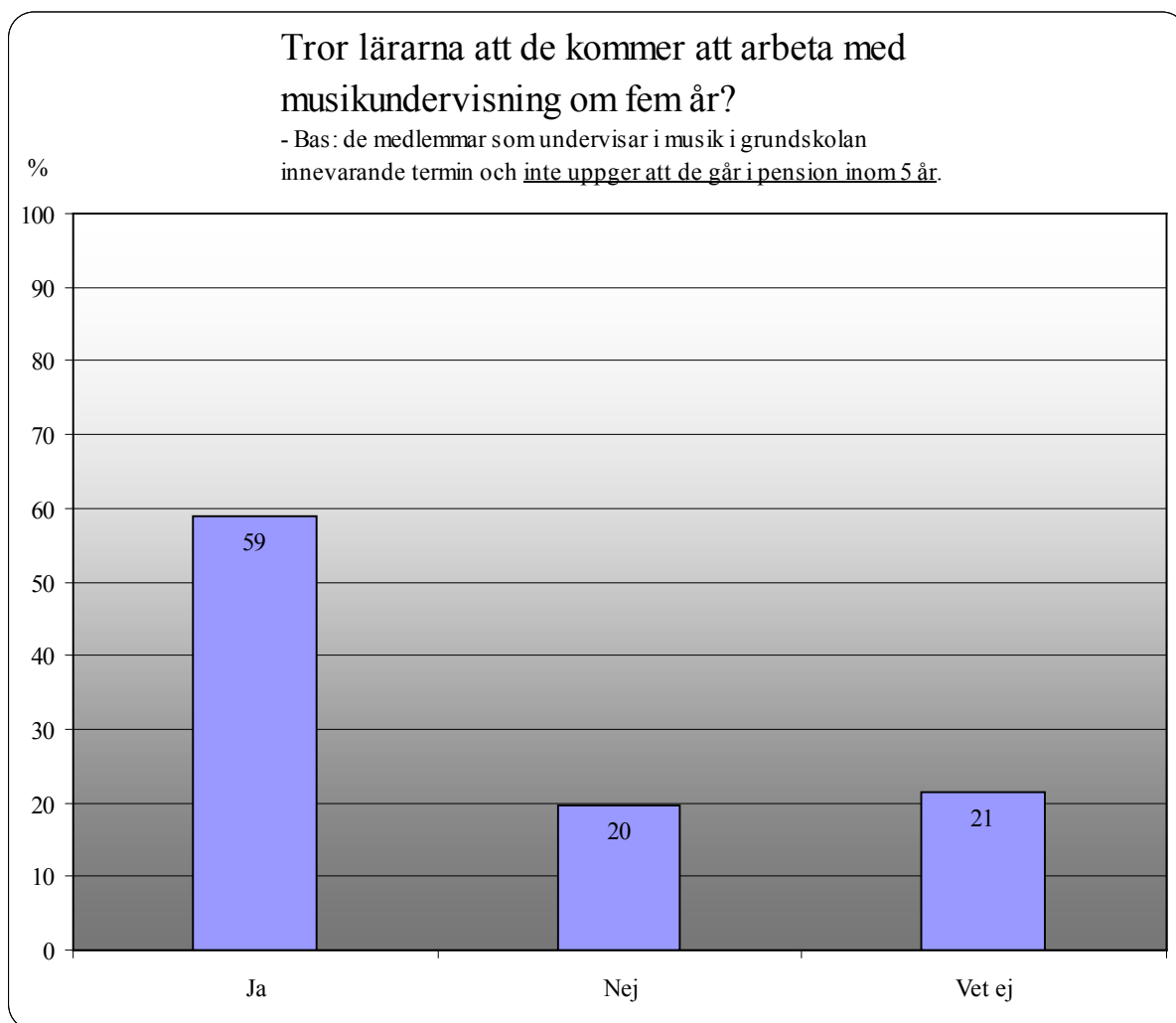
Dokumentation och reflektion

En överväldigande majoritet av lärarna som undervisar i musik säger att de inte har tillräckligt med tid för att dels dokumentera och på så vis följa upp elevernas prestationer, dels ägna sig åt reflektion för att utifrån den planera och förändra musikundervisningen efter behov.

I en arbetsmiljöundersökning som riktade sig till alla lärare som Lärarnas Riksförbund presenterade 2011 framgick att arbetsbelastningen generellt har ökat i skolan, framför allt

administrativt arbete och elevsociala kontakter. Just det administrativa arbetet riskerar att öka för lärare som undervisar ett stort antal elever varje vecka.

Svarsresultaten i diagrammet ovan är rensade från lärare som svarar att de ska gå i pension de närmaste fem åren.

Hela 41 procent av lärarna svarar att de antingen inte tänker sig jobba med musikundervisning, eller att de inte vet, det vill säga att de överväger frågan. Det behöver inte betyda något negativt, vare sig för lärarkåren eller skolan. Att folk byter jobb kan tvärtom vara något positivt. Det viktiga är att det finns ett inflöde av kompetenta musiklärare som

fyller tomrummen. Det kräver i sin tur en bra arbetsmiljö och attraktiva villkor, vilket också skulle kunna få fler att välja att stanna kvar i yrket.

Lärare som arbetar på högstadiet säger i något större utsträckning att de inte tror att de arbetar med musikundervisning om fem år.

Frågeformulär

Kontrollfråga

- 1) *Kontrollfråga: Undervisar du i ämnet musik i grundskolan i någon utsträckning innevarande läsår?*

Information: Klasslärare undervisar i musik, men i mindre utsträckning. Dessa ska räknas som "ja".

- a. Ja
- b. Nej - avsluta

Bakgrundsfrågor

- 2) **Undervisar du i musikämnet på låg-, mellan- eller högstadiet?**

Flera svarsalternativ kan markeras.

- a. Lågstadiet
- b. Mellanstadiet
- c. Högstadiet – *Gå till fråga 4*

- 3) **Arbetar du som ämneslärare i musik eller som klasslärare?**

- a. Ämneslärare i musik
- b. Klasslärare

- 4) **Vilken utbildning har du i ämnet musik?**

Intervjuaren läser upp svarsalternativen om nödvändigt.

- a. Klasslärarutbildning
- b. 1-7-lärare med tillval musik
- c. 1-7-lärare med behörighet i musik upp till år 3
- d. 4-9-lärare med behörighet i musik
- e. Musiklärarutbildning med behörighet för grundskolan
- f. Annan: _____
- g. Obehörig

Förutsättningar

- 5) **Anser du att du, genom grundutbildningen alternativt fortbildning, har tillräckliga utbildningsmässiga förutsättningar för att bedriva musikundervisning enligt nu gällande läroplan (Lgr 11)?**

- a. Ja

- b. Nej
  - c. Kan ej bedöma
- 6) **Anser du att det finns nödvändig utrustning på din skola för att möjliggöra undervisningen utifrån nu gällande läroplan (Lgr 11)?**
- a. Ja
  - b. Nej
  - c. Kan ej bedöma
- 7) **Anser du att du har en lektionssal som är anpassad för musikundervisning utifrån nu gällande läroplan (Lgr 11)?**
- a. Ja
  - b. Nej
  - c. Kan ej bedöma

Gruppstorlekar och elevgrupper

- 8) **Hur stor är den genomsnittliga gruppstorleken när du undervisar i ämnet musik? Uppge ordinarie gruppstorlek före eventuell halvklassuppdelning.**
- 9) **Har du möjlighet till "halvklassuppdelning" i musikämnet?**
Intervjuaren läser upp svarsalternativen.
- a. Alltid
  - b. Ofta
  - c. Ibland
  - d. Sällan
  - e. Aldrig
- 10) **Hur många olika elevgrupper undervisar du i musik under en genomsnittlig vecka? Uppge ordinarie elevgrupper före eventuell halvklassuppdelning.**
Instruktion: vi är intresserade av "unika" elevgrupper (dvs. en och samma elevgrupp ska inte räknas två gånger).
- 11) **Hur många elever undervisar du totalt i musik under en genomsnittlig vecka?**
Instruktion: vi är intresserade av "unika" elever (dvs. en elev ska inte kunna räknas flera gånger).

Undervisningstid

12) **Hur stor del av en heltidstjänst har du i musik?**

Om "lågstadiet" på fråga 2: **Räknat i 60-minuterslektioner, hur många undervisningstimmar per vecka omfattar musikämnet i årskurs 2 innevarande läsår på din skola?**

Instruktion: frågan är allmän gällande årskurs 2, dvs. inte direkt kopplad till den specifika lärarens musikundervisning.

13) **Om "mellanstadiet" på fråga 2: Räknat i 60-minuterslektioner, hur många undervisningstimmar per vecka omfattar musikämnet i årskurs 5 innevarande läsår på din skola?**

Instruktion: frågan är allmän gällande årskurs 5, dvs. inte direkt kopplad till den specifika lärarens musikundervisning.

14) **Om "högstadiet" på fråga 2: Räknat i 60-minuterslektioner, hur många undervisningstimmar per vecka omfattar musikämnet i årskurs 8 innevarande läsår på din skola?**

Instruktion: frågan är allmän gällande årskurs 8, dvs. inte direkt kopplad till den specifika lärarens musikundervisning.

- a. Upp till 30 minuter
- b. Upp till 1 timme
- c. Upp till 1,5 timmar
- d. Upp till 2 timmar
- e. Mer än 2 timmar
- f. Vet ej

Nationella timplanen och timplanelösa skolor

15) **Följer din skola den nationella timplanen eller är den timplanelös?**

- a. Följer den nationella timplanen
- b. Timplanelös – Gå till fråga 18
- c. Vet ej – Gå till fråga 20

16) **Om "nationella timplanen" på fråga 16: Om du utgår ifrån den skola du arbetar på, känner du till hur de 230 timmarna som musik har enligt den nationella timplanen för grundskolan är fördelade på grundskolans olika årskurser?**

Läs upp svarsalternativ 1-3 om nödvändigt.

- a. Ja, känner till fördelningen – Gå till fråga 20
- b. Ja, vet att det finns en fördelning, men känner inte till den i detalj – Gå till fråga 20
- c. Nej, känner inte till att det finns en genomtänkt fördelning – Gå till fråga 20

- d. Vet ej – Gå till fråga 20
- 17) Om "timplanelös" på fråga 16: **Är din uppfattning att antalet undervisningstimmar i musikämnet ökat, minskat eller förblivit oförändrat jämfört med om din skola följt den nationella timplanen (230 timmar)?**
- a. Ökat
  - b. Minskat
  - c. Oförändrat – Gå till fråga 20
  - d. Vet ej – Gå till fråga 20
- 18) Om "ökat" eller "minskat" på fråga 18: **Vad är orsaken till förändringen i timantalet?**
Svarsalternativen läses upp. Flera svarsalternativ kan väljas.
- a. Skolans val
  - b. Skolledningens önskemål
  - c. Arbetslagets önskemål
  - d. Utgår från elevernas behov
  - e. Eleven/elevernas val
  - f. Annan orsak: _____

Dokumentation och reflektion

- 19) **Anser du att du har tillräckligt med tid för dokumentation och reflektion när det gäller musikämnet?**
- a. Ja
  - b. Nej

Framtiden

- 20) **Tror du att du arbetar med musikundervisning om fem år?**
Information till intervjuare: frågan gäller musikundervisning inom skolväsendet (dvs. inte privatundervisning eller dylikt).
- a. Ja
  - b. Nej
  - c. Nej, går i pension innan dess
  - d. Vet ej

LÄRARNAS
RIKSFÖRBUND

Lärarnas Riksförbunds Forum för kultur och kommunikation hanterar professionsfrågor gällande lärare i bild, dans, hem- och konsumentkunskap, media, musik, slöjd samt teater.

Forumets uppdrag är bland annat att hävda medlemmarnas professionella syn på den pedagogiska, didaktiska och beteendevetenskapliga utvecklingen inom respektive område, bereda yrkesfrågor inför förbundsstyrelsens behandling och därmed verka rådgivande för förbundsstyrelsen.

Läs mer på www.lr.se/forum/kulkom

Lärarnas Riksförbund är det enda förbundet i Sverige som endast organiserar enbart behöriga lärare och studie- och yrkesvägledare. Vi är en partipolitiskt obunden organisation och är med nära 90 000 medlemmar ett av de största förbunden inom Saco, Sveriges Akademikers Centralorganisation.